

ÅLANDS MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSMYNDIGHET

Prövningsnämnden

Norragatan 17, AX-22100 Mariehamn

Tel: +358 18 528 600, Fax: +358 18 528 601

E-post: kansliet@miljohalsoskydd.ax

Hemsida: www.miljohalsoskydd.ax

MILJÖTILLSTÅND

Beslut nummer	Diarienummer
ÅMH-Pn 15/10	2008-0393
	2008-0394
	2008-0345
	2008-1761

Beslutsdatum
31.03.2010

Sökanden

Bo –Erik Sandell
Örnäsvägen 36
22310 Pålseböle

Albert Sundberg
Svartsmaravägen 541
22310 Pålseböle

Brage Jansson
Lillö, Grelsby
22410 Godby

Bengt Sarling
Bastövägen 20
22310 Pålseböle

Ärende

Ansökan avser miljötillstånd för uttag av bevattningsvatten (för växtodling och/eller kräftodling) från Markusbölefjärden i Finströms kommun.

Den i ansökan avsedda verksamheten är miljötillståndspliktig enligt:

- 10 § 1 mom. landskapslag (2008:124) om miljöskydd (miljöskyddslagen),
- 6 kap. 15 § 1 mom. i vattenlag (1996:61) för landskapet Åland.
- 6 kap. 15 § 2 mom. punkt d) i vattenlag (1996:61) för landskapet Åland (nedan vattenlagen).

Beslut

Miljötillstånd

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (ÅMHM) beviljar med stöd av 17 § 1 mom. miljöskyddslagen Bo-Erik Sandell, Albert Sundberg, Brage Jansson och Bengt Sarling miljötillstånd för uttag av bevattningsvatten från Markusbölefjärden i Finströms kommun. Senast 3 månader efter att tillståndet vunnit laga kraft ska bildande av en bevattningssammanslutning påbörjas. Efter att en bevattningssammanslutning bildats övergår miljötillståndet till bevattningssammanslutningen.

Giltighet

Tillståndet gäller tillsvidare.

Tillståndet kan ändras eller återkallas av ÅMHM om vattenmängden inte räcker till för alla som kan ges rätt att ta vatten ur Markusbölefjärden. Tillståndsinnehavaren ska inkomma med en ansökan om granskning och revidering av tillståndsvillkor senast 31.12.2015. Om ansökan om revidering inte görs inom den föreskrivna tiden förfaller tillståndet i enlighet med 21 § 2 mom. punkt e) i miljöskyddslagen.

Ersättning

ÅMHM har prövat frågan om ersättning enligt 7 kap. 8 § vattenlagen. Myndigheten konstaterar att nedanstående tillståndsvillkor utgör sådant skydd att verksamheten inte kommer att orsaka sådan skada som ligger till grund för ersättning enligt 7 kap. 4 och 6 §§ i vattenlagen.

Miljökonsekvensbedömning

ÅMHM har övervägt behovet av miljökonsekvensbedömning (MKB) i enlighet med 2 och 3 §§ i landskapsförordning (2006:86) om miljökonsekvensbedömning. Till underlag för detta beslut krävs inte en MKB.

Villkor och föreskrifter

Tillståndshavaren ska följa nedanstående villkor och föreskrifter utfärdade med stöd av 24 och 26 §§ miljöskyddslagen:

1. Tillstånd ges till ett vattenuttag på maximalt 20750 m³ per år från Markusbölefjärden i Finströms kommun.
24 § punkt e) miljöskyddslagen
4 kap. 1 och 4 §§ vattenlagen
2. Vattenuttag får endast ske så länge som vattennivån i Markusbölefjärden inte underskrider nivån N₄₃ -0,55 m, vilket motsvarar en nivå som är 15 cm högre än Ålands Vatten Ab:s gällande sänkingsgräns.
4 kap. 1 och 4 §§, 5 kap. 1 § samt 12 kap. 4 § vattenlagen
3. Verksamhetsutövaren ska följa med vattennivån i Markusbölefjärden så att lägsta uttagsnivån inte underskrids, antingen genom kontroll av Ålands Vattens pegel eller genom att anlägga en egen pegel. Ifall verksamhetsutövaren väljer att anlägga en egen pegel ska denna kalibreras mot Ålands Vattens pegel och förankras på ett sådant sätt att den inte kan rubbas. Pegeln ska vara placerad på ett lämpligt och lättillgängligt ställe. På pegeln ska finnas markering av lägsta uttagsnivå. Pegeln och dess placering ska godkännas av ÅMHM innan bevattningsvattenuttag sker.
24 § punkt e) miljöskyddslagen
4 kap. 1 och 4 §§ vattenlagen
4. Vattenuttagen ska mätas med vattenmätare. Vattenmätare ska installeras på ett av ÅMHM godkänt sätt och anmälas till myndigheten för besiktning innan bevattningsvattenuttaget inleds.
24 § punkt e) miljöskyddslagen
4 kap. 1 och 4 § vattenlagen

5. En ansvarig person ska utses för att övervaka bevattningsutrustning samt upprätthålla kontrollprogram och dennes kontaktuppgifter meddelas till ÅMHM innan bevattningsvattenuttag sker. ÅMHM ska meddelas vid byte av ansvarig person.
24 § punkt e) miljöskyddslagen
28 § miljöskyddslagen
6. En journal ska uppgöras och minst innehålla:
 - anteckning om vattenuttag månadsvis
 - anteckning om vattenstånd. Mätning av vattenstånd ska göras varannan vecka under perioden maj-september och under bevattningsperioden ska mätning utföras varje vecka.

En sammanställning av journalen ska inkomma till ÅMHM årligen senast 31 oktober.
26 § miljöskyddslagen
7. Efter att en bevattningssammanslutning har bildats ska ÅMHM meddelas. Av meddelandet ska det framgå bevattningssammanslutningens namn och kontaktuppgifter.
28 § miljöskyddslagen
8. Eventuellt avslutande av verksamhet ska meddelas ÅMHM.
21 § miljöskyddslagen

Beslutsmotivering

Ansökan avser ett årligt uttag av 20750 m³ bevattningsvatten från Markusbölefjärden i Finströms kommun. Uttagspunkter är i sjöns norra delar. Sökande har antingen pumpanordning på egen mark eller på annans mark. I de fall pumpanordningen är på annans mark, har dennes ägare skriftligen samtyckt till detta. Uttagsperioden är maj-september och de huvudsakliga grödorna är kinakål, sallat och potatis. Brage Jansson använder vattnet för bevattning/påfyllnad av konstgjorda kräftodlingsdammar på egen mark, vilket sker under maj-september. Bevattningen sker inom Markusbölefjärdens eget avrinningsområde, varvid en del av bevattningsvattnet rinner tillbaka till sjön som grundvatten.

Bo-Erik Sandell, Albert Sundberg, Brage Jansson och Bengt Sarling har ansökt om uttag av 15000, 750, 3000 respektive 2000 m³ bevattningsvatten från Markusbölefjärden. Bo-Erik Sandell, Brage Jansson och Bengt Sarling har tidigare innehaft tillstånd för uttag av 7500, 1000 respektive 2000 m³ bevattningsvatten från Markusbölefjärden.

Peter Sundin har 26.11.2008 erhållit miljötillstånd för uttag av 7000 m³ bevattningsvatten från Finnbackatrasket i Finström. Trasket står åtminstone till vissa delar i direkt förbindelse med Markusbölefjärden. Sänkingsgränsen för uttag från Finnbackatrasket har satts till N₄₃ -0,55 meter.

Markusbölefjärden är en av Ålands största sjöar och utgör tillsammans med Långsjön huvudsakliga råvattentäkter för Ålands Vatten Ab och förser majoriteten av Ålands befolkning med dricks- och hushållsvatten. Dessa sjöar är därmed ytterst viktiga att skydda och bevara. Sjösystemet regleras av Ålands Vatten Ab genom en damm i

utloppet från Långsjön. Enligt Ålands Vatten Ab:s miljötilstånd (MPN 03-70/15.02.2005) är sjöns dämningssgräns $-0,10$ (N_{43}) och sänkningsgräns $-0,70$ (N_{43}). Ålands Vatten Ab har rätt till ett årligt uttag av totalt ca 2.000.000 m³ ifrån Markusbölefjärden-Långsjön och Dalkarby träsk, där merparten av uttaget görs från Markusbölefjärden och Långsjön. För området runt Långsjön och Markusbölefjärden gäller av Västra Finlands Vattendomstol fastställt vattenskyddsområde 33/1988/3.

Samtidigt som denna tillståndsansökan behandlas så behandlas även tillståndsansökningar för ett sammanlagt uttag av 22000 m³ bevattningsvatten per år från Långsjön.

Markusbölefjärden är en förhållandevis djup sjö, medeldjupet är ca 5,5 meter och maxdjupet är ca 9 meter. Sjön är ca 145 hektar stor och har ett nederbördsområde på ca 1380 hektar. Långsjön och Markusbölefjärden har under merparten av året nästan samma vattenstånd och står i förbindelse med varandra utom vid extremt lågvatten. Rent formellt ligger Markusbölefjärden uppströms, flödet mellan sjöarna kan dock gå bägge vägar orsakat av t.ex. lokala nederbördsvariationer. Långsjön och Markusbölefjärden är enligt punkt 15.6 och 15.7 i bilaga 1 i miljöskyddsförordningen betraktade som skilda sjöar.

Markusbölefjärden och Långsjön har idag Ålands i särklass största och livskraftigaste kräftbestånd, vilka även är av ekonomisk betydelse. Rent allmänt är vattennivåsänkningar i vattendrag negativt för kräftbestånd. Markusbölefjärden har en mycket artrik flora och ett rikt djurliv (eutrof sjö). År 1972 stängdes kontakten mellan Långsjön och havet, varvid sjösystemet utsötades snabbt. Vattenkvaliteten har under senaste årtionden förbättrats markant.

För verksamheten har fastställts villkor i syfte att förebygga negativ miljöpåverkan, i enlighet med 24 § punkt e) miljöskyddslagen samt minska företagets negativa inverkan på enskilda och allmänna intressen enligt 4 kap. 1 och 4 §§ i vattenlagen. Vid fastställandet av dessa villkor har nyttan av de föreskrivna åtgärderna vägts mot kostnaderna för sådana åtgärder. Det åligger verksamhetsutövaren att följa med vattennivån i Markusbölefjärden för att försäkra att inget uttag sker under sänkningsgräns $N_{43} -0,55$ meter. Detta kan göras antingen genom att följa med variationen vid Ålands Vattens pegel vid dammen till Kaldersfjärden eller genom att anlägga en egen pegel. Vid anläggandet av en egen pegel ska denna vara placerad på ett lämpligt och lättillgängligt ställe och förankrad på sådant sätt att den inte rubbas. Pegeln ska godkännas av ÅMHM innan bevattningsvattenuttag sker. Vidare ska vattenmätare installeras för att man ska få tillförlitliga uppgifter på vattenuttagsmängd.

Ett uttag på 20750 m³ motsvarar en maximal teoretisk sänkning i Markusbölefjärden på ca 1,4 cm. Enligt 12 kap. 4 § i vattenlagen ska företräde ges vattentäkt för samhällets behov, därefter för bevattningsändamål. Företräde för samhällets behov har getts genom ett villkor om en sänkningsgräns som är 15 cm högre än Ålands Vatten Ab:s gällande sänkningsgräns. En buffert på 15 cm motsvarar för Långsjöns del drygt 200 000 m³, för Markusbölefjärden blir motsvarande siffra knappt 220 000 m³. En sammanlagd buffert på ca 420 000 m³ motsvarar 2-3 månaders råvattenförbrukning för Ålands Vatten, vilket med beaktande av tillrinning och avdunstning bör räcka för Ålands Vattens uttag, även under en torr höst.

För att förebygga negativ miljöpåverkan har ett villkor föreskrivits i enlighet med 24 § punkt e) i miljöskyddslagen om att en ansvarig person ska utses för att övervaka bevattningsutrustning samt upprätthålla kontrollprogram och dennes kontaktuppgifter ska meddelas till ÅMHM innan bevattningssvattenuttag sker.

Villkor om egenkontroll och redovisning av verksamhetens miljöpåverkan i form av journalföring har föreskrivits i enlighet med 26 § miljöskyddslagen. Vattenuttaget och vattennivån i Markusbölefjärden ska mätas och antecknas under perioden maj-september eftersom denna period är mest intressant vid uppföljning av verksamhetens miljöpåverkan. I enlighet med 28 § i miljöskyddslagen har ÅMHM rätt att få de upplysningar och handlingar som den behöver för sin verksamhet, varför en sammanställning av journalen årligen ska inlämnas till ÅMHM. Av samma orsak ska verksamhetsutövaren meddela ÅMHM då en bevattningssammanslutning har bildats.

I enlighet med 21 § i miljöskyddslagen upphör tillståndet ifall verksamheten avslutas, varvid verksamhetsutövaren ska meddela ÅMHM om detta.

Enligt 13 kap. 1 § punkt c) i vattenlagen ska bevattningssammanslutning bildas om flera tillsammans eller var för sig efter ansökan beviljats tillstånd att inom sådan sammanslutning utnyttja samma vattentillgång. Vidare får enligt 13 kap. 15 § vattenlagen, vid meddelande av tillstånd bestämmas att tillståndshavarna ska utgöra en bevattningssammanslutning för fördelning av vattnet om flera ansöker om tillstånd till vattentäkt för bevattning ur samma vattentillgång. På dessa grunder besluter myndigheten att en bevattningssammanslutning ska bildas.

Med ovanstående motivering konstaterar ÅMHM att det med iakttagande av de i tillståndet givna tillståndsvillkoren är utrett att förutsättningar för tillstånd i miljöskyddslagen och övrig lagstiftning som nämns i 10 § samma lag är uppfyllda.

Tillståndet har beviljats tillsvidare med krav på ansökan om granskning och revidering av tillståndsvillkor senast 31.12.2015. Då Markusbölefjärden är ytterst viktig att skydda och bevara har kravet på revidering redan efter drygt fem år föreskrivits.

Avgift

För detta tillståndsbeslut uppbärs avgift i enlighet med punkt 14.2 i avgiftstaxa 2009 för ÅMHM, fastställd av Ålands landskapsregering genom beslut nr 312/30.12.2008.

Avgiften delas på de sökande.

Täkt av ytvatten, 20 000-200 000 m ³ /år	€	420,00
Annonskostnad, delgivning ansökan	€	235,84
<hr/> Totalt *	€	655,84

* Annonskostnad för delgivning av beslutet tillkommer.

Bilagor

1. Ärendehantering
2. Besväransvisning.

Detta beslut har upprättats i fem likalydande exemplar. Ett exemplar sänds till sökanden med mottagningsbevis och ett arkiveras i ÅMHM:s ärendeakt.

För Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet,

Ordförande Ulrika Karlsson
Prövningsnämnden

Föredragande Andreas Nyberg
Miljöskyddsinspektör

ÄRENDEHANTERING

Ansökan

Ärendena är anhängiggjorda hos Ålands miljöprövningsnämnd 04.05.2007 (MPN 07-32 / 2008-0393), 19.04.2007 (MPN 07-18 / 2008-0345), 09.05.2007 (MPN 07-37 / 2008-0394) och 14.11.2008 (2008-1761) och överförda till Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet 02.01.2008.

Delgivning av ansökan

Ansökan delgavs offentligt under tiden 13.01.2010 - 03.02.2010 på ÅMHM:s anslags-tavla. Delgivning gjordes också genom annons i tidningen Åland. I delgivningen framgick att vem som helst hade rätt att skriftligen yttra sig över ansökan inom ovannämnda tid.

Yttranden

Inga yttranden har inkommit under tiden för offentlig delgivning.

Utlåtanden

ÅMHM har begärt utlåtande från Ålands landskapsregering (fiskeribrån, miljöbrån samt projekterings- och vattenenheten vid trafikavdelningen), Finströms kommun, Ålands Vatten Ab och Husö biologiska station.

Bemötande

Sökanden har beretts tillfälle att yttra sig över sådant som tillförts ärendet av annan än sökanden.

Delgivning av beslut

Tillståndsbeslutet sänds till sökanden med mottagningsbevis. Beslutet delges offentligt genom annons i tidningen Åland samt genom anslag på ÅMHM:s anslags-tavla. En kopia av beslutet finns under denna tid framlagd för allmänheten på ÅMHM:s kansli. Beslutet finns även tillgängligt på Internet på ÅMHM:s hemsida, www.miljohalsoskydd.ax. I delgivningen framgår att sakägare kan anföra besvär över beslutet hos Ålands förvaltningsdomstol.